

Mulighetsstudien – Vurdering av nasjonale og regionale øvings- og kompetansesentre – HRS høringsinnspill

Hovedredningssentralen Sør-Norge (HRS SN) viser til høringssvaret fra Hovedredningssentralen Nord-Norge. HRS SN støtter i det vesentlige deres høringsinnspill, men ønsker å gjøre følgende tilføyelser;

Arbeidet med å vedlikeholde og videreutvikle samvirke er et gjennomgangstema i styringsdialogen mellom Hovedredningssentralen og Justis- og beredskapsdepartementet. Hovedredningssentralens rolle knyttet til samvirke beskrives også i ny kgl res om organisering av redningstjenesten. Her heter det blant annet at *«Hovedredningssentralene har også et særskilt pådriveransvar for å vedlikeholde og videreutvikle samvirket innen redningstjenesten mellom hendelsene.»* HRS stiller seg derfor noe undrende til at departementet verken involverte eller informerte oss da de satt ned en arbeidsgruppe som skulle gjennomføre et dypdykk innen dette fagområdet. Arbeidsgruppen tok imidlertid selv kontakt med HRS, og ga oss anledning til å holde en orientering om redningstjenesten.

Etter HRS SN sitt syn fremstår rapporten overordnet sett som et godt dokument som belyser både en rekke problemstillinger knyttet til samvirkeutfordringer, samt hele beredskaps-Norge, på en meget god måte. HRS stiller seg bak den overordnede konklusjonen om at et formelt, overordnet, koordinerende ansvar for samvirke bør tydeliggjøres på nasjonalt nivå, og at det er Justis- og beredskapsdepartementet som tar denne rollen.

Vi registrerer at Hovedredningssentralen anbefales å gis ressurser til en sterkere styring av øvelsesvirksomheten gjennom sitt tilsyn med de lokale redningssentralene. HRS er enig i at tilsynene ved LRS er en god arena for å avdekke samvirkeutfordringer på lokalt og regionalt nivå. Det vil likevel være nødvendig å se de lokale og regionale funnene i sammenheng, for dermed å kunne videreutvikle samvirkebegrepet i en nasjonal kontekst.

HRS SN støtter derfor på det sterkeste at det etableres et nasjonalt, tverrfaglig kompetansesenter for samvirke. Rapporten anbefaler at Politihøgskolen (PHS) gis denne oppgaven. HRS har gjennom mange år hatt et nært samarbeid med PHS og vet at det her finnes et meget sterkt og godt kompetansemiljø, også når det gjelder politiets rolle i redningstjenesten. Mulighetsstudien forankrer i tillegg dette ansvaret til PHS bl.a ved å vise til at *«ledelsen av redningstjenesteoppdrag er lagt til politiet»*. Dette stemmer langt på vei når det gjelder landredningstjeneste, men bør nyanseres når det gjelder sjø- og luftredningstjeneste. Disse hendelsestypene er underlagt internasjonale konvensjoner og avtaler, regulert gjennom IMO (International Maritime Organization) og ICAO (International Civil Aviation Organization), og koordineres direkte av HRS. Over halvparten av registrerte redningsoppdrag registrert ved HRS er sjøhendelser. HRS SN er derfor av den oppfatning at begrepet samvirke bør tolkes i full bredde – herunder å se det innenfor rammen av nasjonal og internasjonal redningstjeneste. I en slik kontekst innbefatter dette begrepet samhandling mellom en rekke ulike aktører som det ikke faller like naturlig å favne innenfor ansvarsområdet til PHS. På den annen side kunne PHS, i lys av å være en utdanningsinstitusjon, og under gitte forutsetninger, være en godt egnet aktør til å ivareta ansvaret for et nasjonalt, tverrfaglig kompetansesenter.

Arbeidsgruppen anbefaler at en rekke samvirkepartnere – herunder HRS – styrkes med et halvt årsverk for å bidra inn i et slikt kompetansesenter. Det er positivt at det erkjennes at nye oppgaver

krever økte ressurser. Et halvt årsverk vil for HRS likevel ikke være nok for å bidra til dette arbeidet på en god nok måte.

HRS SN er av den oppfatning at prosjektgruppen ikke går langt nok i vurderingen av hvilke ressurser som er nødvendige for å sikre målrettet og systematisk videreutvikling av samvirket blant beredskapsaktørene slik at evne og vilje til samvirke videreutvikles, og forventninger til samordning tydeliggjøres. Parallelt med at arbeidsgruppen for denne rapporten ble nedsatt jobbet HRS med et satsningsforslag for 2016 som omhandlet etablering av et nasjonalt kompetansesenter for samvirke ved HRS. Dette fordi vi mente at det var på dette nivået, og med dette omfanget det ville være nødvendig å satse for å oppnå nødvendig fokus på området samvirke. Ambisjonene ble etter dialog med departementet redusert til etablering av en avdeling for samvirke, i erkjennelsen av at et kompetansesenter trolig ikke ville bli anbefalt for videre utredning.

I satsningsforslaget skrev HRS blant annet: *«For at den norske modellen (jfr organisasjonsplan for redningstjenesten) skal fungere i praksis, forutsettes det et velfungerende ledelselement som er i stand til å sørge for koordinert innsats på tvers av etater og fagansvar i den akutte fasen av en hendelse. Videre forutsettes det en grunnleggende forståelse blant samvirkepartnerne for hvordan den norske modellen fungerer. Det er utenom hendelsene man legger grunnlaget for å håndtere en redningsaksjon, herunder sørge for at "maskineriet er smurt og velfungerende". Mangelfull kunnskap om samvirkeprinsippet vanskeliggjør koordineringen av i utgangspunktet svært ulike aktører innenfor systemet redningstjeneste. En viktig årsak til dette er at norsk redningstjeneste fremstår som svært fragmentert utenom hendelsene, da de fleste bidragsyterne normalt har andre primæroppdrag enn søk- og redning. Dette er imidlertid uproblematisk så lenge forståelsen for systemet opprettholdes.*

Hovedredningssentralene (HRS) er tildelt det overordnede operative ansvar ved søk- og redningsaksjoner. HRS skal med andre ord utgjøre det ledelselementet – det navet – som hele den samvirkende redningstjenesten hviler på.»

Mye av innholdet i satsingsforslaget for 2016 er videreført i HRS` satsingsforslag for 2017, men i en noe mer spisset utgave.

I rapportens pkt 5.2 står det at direktoratsnivået, herunder Hovedredningssentralen ikke har gjennomslagskraft i forhold til samvirke som går på tvers av det sektorielle ansvaret. HRS mener at dette ikke er et spørsmål om nivå, men hvilket samfunnsoppdrag aktørene har og hvilke ressurser som er stilt til rådighet for å løse disse oppdragene. Det har vist seg en rekke ganger at HRS har stor gjennomslagskraft – utvilsomt under en hendelse – men også mellom hendelsene, men mangler i det store og hele den nødvendige arbeidskraften til å kunne utøve denne gjennomslagskraften på en mer systematisk måte.

Oppsummering

Etter HRS SN sin oppfatning beskriver rapporten det totale beredskapsbildet i Norge på en god måte.

HRS SN støtter at det etableres et nasjonalt, tverrfaglig kompetansesenter for samvirke. HRS har i eget satsingsforslag – i lys av at HRS er gitt et pådriveransvar for å videreutvikle samvirket i redningstjenesten – fremmet forslag om at HRS gis i oppdrag om å etablere en avdeling for samvirke, men at det opprinnelige ambisjonsnivået var å etablere et kompetansesenter for samvirke.

Begrepet samvirke favner alle samfunnets ressurser, langt utover nødetatene og de øvrige offentlige aktørene. Dette må det tas høyde for hvis det vurderes i tildele oppgaven til en aktør som tilhører en av nødetatene. På den annen side er HRS SN trygg på at PHS ville klart å løse oppgaven på en meget god måte, gitt nødvendig støtte fra andre sentrale samvirkepartnere. HRS SN mener at prosjektgruppen ikke går langt nok i vurderingen av hvilke ressurser som er nødvendige for å sikre målrettet og systematisk videreutvikling av samvirket blant beredskapsaktørene. Etablering av en avdeling for samvirke ved HRS ville styrket HRS' mulighet til å bidra til et nasjonalt, tverrfaglig kompetansesenter for samvirke i regi av PHS.